

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น
**Causes of Dropout of Junior High School Students Under Khon Kaen
Secondary Educational Service Area Office 25**

ภริณ ธนะโชติภน และ เพ็ญณี แนนรท
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Parin Tanachotipon and Pennee Narot
Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Authut, Email: tparin@kkumail.com, pennee@kku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น 2) แนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวนรวม 81 ราย ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured- interview questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดย ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุหลักของการออกกลางคันเกิดขึ้นจากตัวนักเรียนเอง โดยมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เข้ามามีส่วนด้วย 2) แนวทางการป้องกันและแก้ปัญหาจะต้องอาศัยการบูรณาการหรือความร่วมมือกันในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับชุมชน ระดับสถานศึกษา และในระดับครอบครัว ซึ่งในทุก ๆ ภาคส่วนล้วนแล้วแต่มีความสำคัญที่จะต้องเกื้อหนุนกัน

คำสำคัญ: การออกกลางคัน; ป้องกันและแก้ไขปัญหา; นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

Abstracts

This study investigated the following objectives: (1) To study the factors causing junior high school students in the Secondary Education Zone 25 of Khon Kaen Province to drop out of school; (2) To develop guidelines to prevent of junior high school students in the Secondary Education Zone 25 of Khon Kaen Province from dropping out of school; and (3) To propose guidelines to reduce or respond to the problem of drop-out of junior high school students. Data were collected by survey with the following groups of respondents: Homeroom teachers of junior high school students and school administrators, for a total of 81 participants. Individuals were selected by multi-stage sampling. The obtained data were analyzed by using Mean and Standard Deviation.

A structured-interview questionnaire was used to collect data which allowed a 5-level estimation scale analysis. The quantitative data were analyzed by means and standard deviation. The qualitative data were processed using content analysis. The results are as follows: (1) The main cause of dropout occurred due to factors related to the students themselves, in addition to family, school and community factors; 2) Any attempt to prevent or resolve the problem of high school drop-out must be integrated, and involve cooperation among all sectors, whether from the national, community, school, and family levels. There needs to be mutual support among all sectors to address the problem.

Keywords: High School Drop-Out; Guidelines for Prevention And Response; Junior High School Students

บทนำ

“รากฐานของตึกคืออิฐ รากฐานของชีวิตคือการศึกษา” เชื่อว่าประโยคนี้น่าจะเป็นที่คุ้นหูกันอยู่บ้าง และก็ไม่อาจที่จะโต้แย้งในความหมายของประโยคนี้นี้ได้ว่าไม่เป็นความจริง การศึกษานั้นถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการที่จะพัฒนาและบริหารประเทศให้ก้าวหน้าอารยประเทศทั่วโลกที่กำลังแข่งขันกันอยู่ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแม้แต่ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยพื้นฐานทางการศึกษาเป็นปัจจัยหลักเพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงในการพัฒนาและบริหารประเทศอย่างยั่งยืน

ในขณะที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีการขยายโอกาสเพิ่มขึ้น แต่ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องการการพิจารณาอยู่ โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าเด็กในเขตชุมชนเมืองจะได้รับการศึกษาที่มากกว่าเด็กในเขตชนบท โดยอุปสรรคที่สำคัญที่สุดคือข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็พบว่ามียุติบัตรเด็กผู้ชายไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเพิ่มขึ้น (อุมารณ ภัทรวณิชย์ และ ปัทมา อมรสิริสมบุรณ์, 2550: ออนไลน์)

เมื่อมาดูอัตราการเข้าเรียนต่อของเยาวชนไทยในช่วงอายุระหว่าง 19-24 ปี ในระดับอุดมศึกษา ยิ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างชัดเจน โดยช่องว่างระหว่างเด็กที่ครอบครัวยากจนที่สุดกับเด็กที่ครอบครัวยากจนที่สุดมีขนาดเพิ่มมากขึ้นจาก 18.5 เมื่อปี พ.ศ. 2529 กลายมาเป็น 42.5 ในปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน สสค. (2562 , ออนไลน์)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามจัดการ สนับสนุนและส่งเสริมทางการศึกษา แต่อาจจะยังไม่เพียงพอและทั่วถึงสำหรับทุกคน การควบคุมคุณภาพของการจัดการการศึกษา จึงเป็นเรื่องสำคัญในการกำกับดูแลมาตรฐานเพื่อให้ทุกคนได้มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ยกประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษาของไทย คือ ปัญหาการออกกลางคัน ซึ่งหมายถึง เด็กนักเรียนที่เคยเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้วแต่ออกจากสถานศึกษา และไม่สามารถกลับเข้าไปเรียนได้เหมือนเดิม วชิราภรณ์ โอนไธสง (2558 : หน้า 10-13) กล่าวว่า ปัญหาด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นคือการที่เด็กส่วนหนึ่งเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ถึงแม้หลายภาคส่วนของสังคมจะให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสและการส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน แต่ก็ยังไม่เพียงพอ จุลณรงค์ วรณโกวิท (2559 : ออนไลน์) ยังเพิ่มเติมผลของการที่เด็กออกกลางคันไว้ว่า เด็กที่ออกกลางคันส่วนหนึ่งใช้ชีวิตอย่างไม่มีเป้าหมาย และมีแนวโน้มก่อปัญหาให้กับสังคม เช่น ยาเสพติด ก่ออาชญากรรม ประเด็นการออกกลางคัน จึงเป็นประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ

จังหวัดขอนแก่นมีโรงเรียนรวมทุกสังกัดทั้งหมดจำนวน 1,161 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1,076 โรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 55 โรงเรียน และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 30 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดนี้ เป็นโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 100 โรงเรียน และในระดับมัธยมศึกษานี้มีจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันในปีดังกล่าวทั้งหมด 301 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดใหญ่ ๆ ในภาคอีสานในช่วงปีเดียวกันที่มีรายงาน เช่น จังหวัดอุบลราชธานีที่มีจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันจำนวน 236 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2560 : ออนไลน์) และจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 127 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2559 : ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ แนวทางการป้องกัน และข้อเสนอแนะปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น

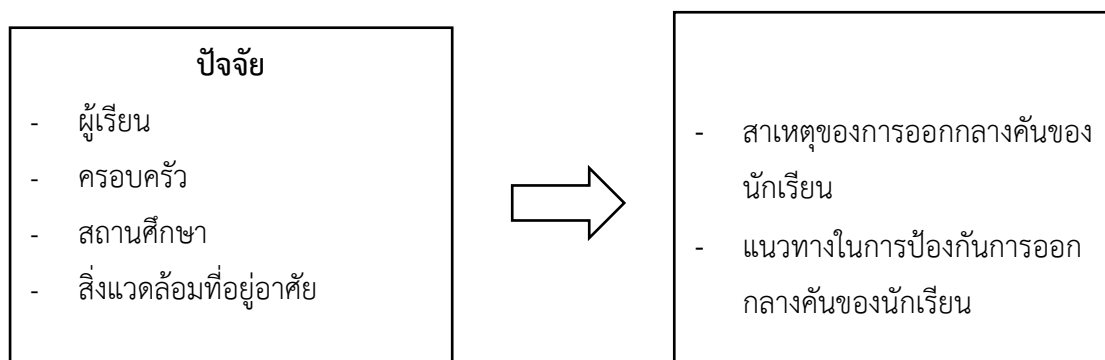
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) เริ่มต้นจากศึกษาหาข้อมูลพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีหาสถิติการตกรอกของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นเลือกพื้นที่โดยวิธีเลือกกลุ่มโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียนในจังหวัดขอนแก่นและทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยสุ่มจากขนาดโรงเรียน 2 ขนาด โรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดคุณสมบัติจากโรงเรียนที่มีบันทึกการออกกลางคันของโรงเรียนในแต่ละขนาด ต่อมาใช้ในการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จับฉลากโรงเรียนขนาดละ 2 โรงเรียน ผลที่ได้คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขามแก่นนคร โรงเรียนนครขอนแก่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 และ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ขอนแก่น โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ดังนี้คือ 1) ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ผู้บริหารโรงเรียน

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เริ่มจากระดับที่ 1 เท่ากับ น้อยที่สุด ไปจนถึงระดับที่ 5 เท่ากับ มากที่สุด 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured-interview) เพื่อให้ข้อมูลได้มีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กำหนดประเด็นคำถามขึ้นล่วงหน้า คำถามจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) ที่เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้อย่างมีอิสระ โดยหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะนำผลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งจาก ครูประจำชั้นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้บริหาร มาทำการสรุปการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และประมวลผลจัดทำรายงานเชิงพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถสรุปและจำแนกสาเหตุและปัจจัยของการออกกลางคันของนักเรียนที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ความพร้อม ความสนใจทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ รายรับรายจ่าย พื้นหลังของครอบครัว ทักษะของผู้ปกครองต่อการศึกษา 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน หลักสูตรและการบริหาร 4) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน สังคมในบริเวณที่อยู่อาศัย โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นทั้ง 4 ข้อดังกล่าวนี้ไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สาเหตุของการออกกลางคัน ซึ่งจากกรอบการศึกษาภายใต้ 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกตามปัจจัยได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียนพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากการที่ตัวผู้เรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียน ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .949) ประเด็นรองลงมาคือ ผู้เรียนเรียนไม่ทันเพื่อน ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = .949) และประเด็นต่อมาคือ ผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องของยาเสพติด ($\bar{x} = 2.91$, S.D. = 1.206) 2) ปัจจัยด้านครอบครัวพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากพ่อ-แม่แยกทางกันหรือเสียชีวิต ($\bar{x} = 3.21$, S.D. = .958) ประเด็นรองลงมาคือ ครอบครัวไม่พร้อมทางด้านฐานะ ($\bar{x} = 2.99$, S.D. = .873) และประเด็นต่อมาคือ ครอบครัวมีอาชีพไม่แน่นอน ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้ง ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = 1.081) 3) ปัจจัยด้าน

สถานศึกษาพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากโรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของทุนการศึกษา ($\bar{x} = 2.40$, S.D. = .983) ประเด็นรองลงมาคือ นักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ($\bar{x} = 2.07$, S.D. = .905) และประเด็นต่อมาคือ ทางสถานศึกษาขาดความร่วมมือที่ดีกับทางผู้ปกครองของนักเรียน ($\bar{x} = 1.99$, S.D. = .859) 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยพบว่า สาเหตุหลักเกิดจากชุมชนที่อยู่อาศัยของนักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยแหล่งอบายมุข ($\bar{x} = 2.69$, S.D. = 1.147) ประเด็นรองลงมาคือ อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ($\bar{x} = 2.62$, S.D. = .930) และประเด็นต่อมาคือ เยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนของนักเรียนไม่เข้าเรียนตามระบบ ($\bar{x} = 2.26$, S.D. = 1.034)

2. แนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกตามปัจจัยได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน จากสาเหตุที่ผู้เรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียน มีแนวทางในการป้องกันว่า ต้องทำให้ตัวผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเล็งเห็นเป้าหมายในอนาคต โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการชี้แนะแนวทางทั้งในเรื่องของการศึกษาและการดำเนินชีวิตให้เกิดความสมดุลและไปในทิศทางที่ดีร่วมกัน สาเหตุด้านเรียนไม่ทันเพื่อน มีแนวทางในการป้องกันว่า ครูและพ่อ-แม่ ผู้ปกครองต้องมีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ ในด้านของครูอาจจะต้องมีการสอนเสริมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียน ในด้านของผู้ปกครองต้องพยายามสนับสนุนในเรื่องของการเรียนอย่างเต็มที่ สาเหตุด้านยาเสพติด มีแนวทางในการป้องกันว่า ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ที่จะต้องจริงจังกับการจัดการปัญหาเรื่องยาเสพติดอย่างเด็ดขาด ช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานเยาวชนในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้นจนยากต่อการแก้ไข 2) ปัจจัยด้านครอบครัว จากสาเหตุที่พ่อ-แม่ แยกทางกันหรือเสียชีวิต มีแนวทางในการป้องกันว่า ผู้ปกครองที่ดูแลต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ พยายามเติมเต็มในส่วนที่ขาดให้ความรัก และคอยสนับสนุนให้เหมือนครอบครัวที่สมบูรณ์ทั่วไป สาเหตุด้านความไม่พร้อมทางฐานะ และในด้านครอบครัวมีอาชีพไม่แน่นอน ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อยครั้ง ทั้ง 2 ด้านนี้ มีแนวทางในการป้องกันว่า ภาครัฐจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น จัดหาอาชีพให้แก่ประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือ ทว่าทางครอบครัวเองก็ต้องพยายามที่จะช่วยเหลือตนเองเช่นเดียวกัน 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา จากสาเหตุที่โรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของทุนการศึกษา มีแนวทางในการป้องกันว่า ทางภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนที่มีนักเรียนที่ค่อนข้างขาดแคลน สาเหตุด้านนักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีแนวทางในการป้องกันว่า ครูที่รับผิดชอบต้องสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ต้องมีการพูดคุยเมื่อเกิดปัญหาเพื่อจะได้แก้ไขได้อย่างทันท่วงที สาเหตุด้านทางสถานศึกษาขาดความร่วมมือที่ดีกับทางผู้ปกครองของนักเรียน มีแนวทางในการป้องกันว่า ทั้งสองฝ่ายควรมีการร่วมมือกันติดตามและดูแลตัวนักเรียน จัดการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแบ่งปันข้อมูลของนักเรียน และร่วมกันแก้ปัญหา 4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย จากสาเหตุที่ชุมชนที่อยู่อาศัยของนักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยแหล่งอบายมุข มีแนวทางในการป้องกันว่า ชุมชนจะต้องตระหนักถึงโทษของอบายมุขในรูปแบบต่าง ๆ และ

ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ และร่วมกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลเยาวชน สาเหตุด้านที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน มีแนวทางในการป้องกันว่า ต้องจัดรถรับส่งระหว่างชุมชนกับโรงเรียนไว้คอยอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนในการไป-กลับโรงเรียน สาเหตุด้านเยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนของนักเรียนไม่เข้าเรียนตามระบบ มีแนวทางในการป้องกันว่า ชุมชนต้องร่วมกันสร้างบรรยากาศและค่านิยมทางการศึกษาและสร้างแหล่งเรียนรู้ประจำชุมชนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเยาวชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากประเด็นปัจจัยสาเหตุของการออกกลางคันด้านตัวผู้เรียนที่พบว่าตัวผู้เรียนเองไม่มีเป้าหมายในการศึกษา จึงเป็นเหตุให้ผู้เรียนไม่สนใจในการเรียน เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา สุวรรณ์ (2555 : 7 - 8) ที่ว่า สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนคือ เด็กไม่อยากเรียนเอง และในประเด็นนี้ หากเรายกแนวทฤษฎีของ มาสโลว์ (Abraham Harold Maslow) มาปรับใช้ ก็อาจจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านนี้ได้ เพราะดังที่กล่าว ผู้ที่มีเหตุจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาและมีความมานะพยายามที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้น หากครูหรือพ่อ-แม่ ผู้ปกครองสามารถที่จะดึงหรือกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้เกิดเป้าหมายได้ ก็จะสามารถที่จะต่อยอดเป้าหมายขึ้นไปได้อีกขั้น และนำไปสู่การที่นักเรียนไม่ต้องออกกลางคัน สาเหตุประเด็นที่สองคือเรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งอาจจะเกิดจากความสามารถทางศึกษาและทักษะทางปัญญาของตัวผู้เรียนที่น้อยกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันธวัช นุนารณ (2559 : 5-6) ที่ว่าเด็กและเยาวชนมีผลการเรียนที่ต่ำ ทั้งนี้อาจเพราะระดับสติปัญญาและความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการของพวกเขาเอง ในประเด็นนี้ ทั้งในด้านของครูและพ่อ-แม่ ผู้ปกครองต้องมีการเอาใจใส่และติดตามเป็นพิเศษ ทางโรงเรียนอาจจะเพิ่มการสอนเสริม พร้อมกันด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนให้เป็นที่น่าสนใจและผ่อนคลาย บูรณาการในด้านวิชาการให้เข้ากับกิจกรรมสันทนาการเพื่อสร้างให้เกิดวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีปัจจุบันที่หลากหลายมาเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมด้วย ทางบ้านก็ควรที่จะพยายามสนับสนุนบุตรหลานในด้านการเรียนอย่างเต็มที่ สาเหตุประเด็นที่สามคือตัวผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องของยาเสพติด ทำให้ขาดเรียนไปจนส่งผลกระทบต่อตนเองและนำไปสู่การไม่ไปเรียน ซึ่งมีผลงานวิจัยที่มีประเด็นที่สอดคล้องกันคือผลงานวิจัยของ เฮนส์ (Hains, 2001 : 113-121) ที่พบว่า หนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันคือเรื่องของยาเสพติดและของมึนเมา ในประเด็นนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนและหลายระดับ เริ่มต้นจากในระดับประเทศที่ผู้บริหารจะต้องจริงจังกับการจัดการปัญหาเรื่องยาเสพติดอย่างเด็ดขาด มาจนถึงในระดับชุมชนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาแหล่งชุมชนให้เป็นเขตปลอดอบายมุข ช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานเยาวชนในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้นจนยากต่อการแก้ไข

สำหรับประเด็นด้านครอบครัวที่พบว่าสาเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันในด้านของครอบครัวที่เป็นประเด็นหลักคือ พ่อ-แม่แยกทางกัน คนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่เสียชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งหลัก กำลังใจและได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญโชติ ชำนาญ และ อุไรรัก ดรณวรรณ (2554 : ออนไลน์) ที่ว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดของประเด็นปัญหาด้านครอบครัวคือ การที่ครอบครัวหย่าร้างแตกแยก ประเด็นนี้ตัวนักเรียนจะต้องได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากผู้ปกครองที่ดูแล โดยการเติมเต็มในส่วนที่ขาด ให้ความรัก ความเข้าใจและคอยสนับสนุนประดุจดังครอบครัวที่สมบูรณ์อื่น ๆ ต้องไม่ตำหนิ หรือซ้ำเติมในกรณีที่บุตรหลานเกิดการกระทำที่ผิดพลาดไป สาเหตุประเด็นที่สองคือครอบครัวไม่พร้อมทางด้านฐานะ ทำให้เกิดอุปสรรคในการที่จะเข้าไปสู่ระบบการศึกษา ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบนเน็ต (Bennett, 2003 : 123-141) ที่ให้ข้อมูลว่า หนึ่งในปัจจัยหลักที่ทำให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างต้องออกกลางคันคือปัญหาด้านการเงิน สาเหตุประเด็นที่สามคือครอบครัวมีอาชีพไม่แน่นอน ต้องย้ายถิ่นฐานบ่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนต้องย้ายตาม ก่อให้เกิดปัญหาการเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง ทั้ง 2 ประเด็นหลังนี้ หน่วยงานภาครัฐอาจจะต้องมีการช่วยเหลือผู้ปกครองในเรื่องของการจัดหาหรือจัดสรรให้มีอาชีพที่มั่นคงและเป็นหลักแหล่ง มีโครงการฝึกอบรมส่งเสริมทักษะวิชาชีพใหม่ ๆ และทั้งนี้ทางด้านการครอบครัวเองก็ต้องพยายามที่จะดิ้นรนช่วยเหลือตนเองเพื่อพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวด้วย

ในประเด็นปัจจัยด้านสถานศึกษาชี้ให้เห็นสาเหตุหลักว่าเกิดจากโรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของทุนการศึกษา ที่จะคอยช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนในเรื่องของทุนทรัพย์ ประเด็นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจลักษณ์ ลอยนอก (2556 : 7) ที่ว่าโรงเรียนยังไม่มีทุนสนับสนุนที่เพียงพอ ในเรื่องนี้ ทางภาครัฐต้องให้ความสำคัญในเรื่องของทุนการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ที่พื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างขาดแคลน สาเหตุประเด็นที่สองคือนักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ส่งผลกระทบทำให้นักเรียนไม่อยากไปโรงเรียน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยของ อภิชาติ เสนะนันท์ คุณวุฒิ คนฉลาด เสรี ชัดแจ้ง (2553 : 5-8) ที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อการตัดสินใจออกกลางคันด้วย ประเด็นนี้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาอาจจะต้องสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในปกครองอย่างใกล้ชิดขึ้นสักนิด หากพบว่านักเรียนมีท่าทีว่าจะมีปัญหาหรือกำลังเผชิญปัญหาในเรื่องนี้อยู่ ควรจะต้องมีการพูดคุยเพื่อจะได้รับทราบถึงต้นตอของปัญหาและจะได้แก้ไขได้อย่างทันท่วงที สาเหตุประเด็นที่สามคือทางสถานศึกษาขาดความร่วมมือที่ดีกับทางผู้ปกครองของนักเรียน อาจเกิดจากการที่พ่อ-แม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลติดตาม จึงไม่สามารถรับรู้ถึงปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้นในรั้วโรงเรียนได้ ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ปัญหาว่า ทางพ่อ-แม่ ผู้ปกครองและโรงเรียนควรมีการร่วมมือกันติดตามและดูแลตัวนักเรียน จัดการประชุมพบปะระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแบ่งปันข้อมูลทั้งด้านผลการเรียนและความประพฤติของนักเรียน และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในส่วนของ

กรณีที่นักเรียนเกิดต้อออกหรือออกกลางคันไปแล้วนั้น ทางโรงเรียนก็ต้องมีระบบติดตามเพื่อที่จะดึงนักเรียนให้กลับเข้ามาสู่ระบบต่อไป

สำหรับปัจจัยของการออกกลางคันในด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนที่อยู่อาศัย งานวิจัยนี้พบว่า ชุมชนที่อยู่อาศัยของนักเรียนถูกห้อมล้อมไปด้วยแหล่งของอบายมุข ร้านเกมส์ ยาเสพติด และการพนัน จึงทำให้นักเรียนอาจเดินทางหรือให้ความสนใจในเรื่องที่ผิด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ชุมชนจะต้องตระหนักถึงโทษของยาเสพติด และอบายมุขในรูปแบบต่าง ๆ อย่างจริงจังว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบในเชิงลบต่ออนาคตของเยาวชนมากแค่ไหน ยิ่งไปกว่านั้น ชุมชนยังจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ ถูกสุขลักษณะ และร่วมกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลเยาวชน เพื่อให้ห่างไกลจากอบายมุขเหล่านี้ สาเหตุประเด็นที่สองคือ ที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ทำให้เป็นอุปสรรคในการไปโรงเรียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ทางโรงเรียนได้มีการจัดเตรียมรถรับ-ส่งที่จะออกไปรับนักเรียนตามจุดต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดไว้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กนักเรียนในการเดินทางมาโรงเรียน สาเหตุประเด็นที่สามคือ เยาวชนส่วนใหญ่ในชุมชนของนักเรียนไม่เข้าเรียนตามระบบ จึงเกิดเป็นตัวอย่างที่เลียนแบบกันในชุมชน ประเด็นนี้ กลุ่มผู้ให้ตัวอย่างได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การที่เยาวชนในชุมชนไม่เข้าสู่ระบบการศึกษานั้นเป็นเพราะบรรยากาศในชุมชนไม่อำนวยความสะดวกการศึกษา และเมื่อมีการไม่เข้าโรงเรียนเกิดขึ้นในชุมชน ก็จะเป็นตัวอย่างให้กับครอบครัวและเยาวชนอื่น ๆ ทำตาม ประเด็นดังกล่าวนี้ผู้วิจัยขอยกผลงานวิจัยของ สิทธิพร เกษจ้อย พระวรชาติ ทะสา พระมหาสัจจารักษ์ ไร่สงวน (2560 : 19-22) ที่สอดคล้องกับประเด็นนี้มา ที่ว่าด้วยชุมชนไม่มีการสนับสนุนหรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ทำให้เยาวชนขาดบริบทที่จะสนับสนุนทางการศึกษา ทั้งนี้ ชุมชนต้องร่วมกันสร้างบรรยากาศและค่านิยมที่จะเอื้ออำนวยและกระตุ้นครอบครัวและเยาวชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจทางการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานบริการสาธารณะด้านการศึกษา ดังนี้

1. รัฐบาลและกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรจัดวางนโยบายด้านการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมด้านทุนทรัพย์และทรัพยากรด้านการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเด็กด้อยโอกาส
2. หน่วยงานด้านการศึกษาศวสร้างควมตระหนักถึงปัญหาของการออกกลางคันทั้งในกลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปลูกจิตสำนึกในชุมชนให้ตระหนักถึงโทษภัยจากยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เพื่อเป็นเกราะป้องกันให้แก่เด็กและเยาวชน

4. เขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละพื้นที่ควรพัฒนาฐานข้อมูลด้านสาเหตุและปัญหาของการออกกลางคันของนักเรียน

5. สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพและความเท่าเทียมในด้านโอกาสทางการศึกษา

6. ชุมชนควรสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในชุมชนไว้ให้บริการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Lifelong learning

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต

งานที่ควรได้รับการศึกษาวิจัยในอนาคต ควรเป็นประเด็นต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยควรออกแบบงานวิจัยให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง

2. ควรศึกษารายกรณีในลักษณะเจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหารายประเด็นในปัจจัยของการออกกลางคันในด้านต่าง ๆ

3. ควรศึกษาปัจจัยสาเหตุของการออกกลางคันในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 ด้านที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เพื่ออาจจะได้มาซึ่งสาเหตุใหม่ ๆ ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จุลณรงค์ วรณโกวิท. (2559). เด็กออกกลางครรรค์ (คัน) ภาพสะท้อนการแท้งของระบบการศึกษาไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2662. แหล่งที่มา: <https://thaipublica.org/2016/09/education-52/>
- ธนาภา สุรัตน์. (2555). สาเหตุที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านบึงวิทยาสรรค์ ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นันทวัช นูนารถ. (2559). ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. บทความวิจัย. สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญโชติ ชำนาญ และ อุไรรัก ตรุณวรรณ. (2554). การศึกษาปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.tnk.ac.th/data%20file/Research/To%20study%20the%20problems%20and%20causes%20of%20dropping%20out%20of%20school.pdf>

- เบญจลักษณ์ ลอยนอก. (2556). *การศึกษาสภาพและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วชิราภรณ์ โอนไธสง. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สิทธิพร เกษจ้อย พระวรชาติ ทะสา พระมหาสังฆารักษ์ ไร่สงวน. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. บทความวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น. รายงานสถิติจังหวัดขอนแก่น 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://khonkaen.nso.go.th/>
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา. รายงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา 2559. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://nkrat.nso.go.th/>
- สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี. รายงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://ubon.nso.go.th/>
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ภัยบั่นทอนปัญญาของชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://apps.qlf.or.th/member/UploadedFiles/prefix-15082557-113331-p19D4A.pdf>
- อภิชาติ เสนะนันท์ คุณวุฒิ คนฉลาด เสรี ชัดแจ้ง. (2553). *โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุมาภรณ์ ภัทรวาณิช และ ปัทมา อมรสิริสมบุญ. (2550). *ความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษา: เมืองและชนบท*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr/annualconference/conferenceiii/Articles/Article04.htm>
- Bennett, R. (2003). Determinants of undergraduate student dropout rates in a university business studies department. *Journal of further and Higher Education*. 27 (2), 123-141.
- Hains, S. (2001). *An Emerging Voice: A Study Using Tradition Aboriginal Research Methods Understand Why Native Students Drop out of School*. Ann Arbor, Mich: ProQuest Information and Learning Co.